

Programa analitică pentru școlile secundare
de băieți din Ardeal, Banat și Partea
Ungurensă pe timpul de tranziție.

Publicată de Consiliul Dirigent Român, Resortul
Culturii și Instrucțiunii Publice, Sibiu, 1919, 248 p.

BCU Jap: II-42.821

Programa analitică pentru școlile secundare
de băieți din Ardeal, Banat și Partea
Ungherească pe timpul de tranziție.

Publicată de Consiliul Dirigent Român, Resortul
Culturii și Instrucțiunii Publice, Sibiu, 1919, 248 p.

BCU Jap II-42.821

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek -

1004/748

Georg-Eckert-Institut BS78

1 156 620 5

R
Z-52
(1.19)

Descrierea literară și cea științifică. Clasificarea. Definiția și felurile ei. Legile și defectele definiției. Diviziunea. Deducțiunea sau demonstrațiunea. (Directă, indirectă). Inducțiunea. Raportul de cauzalitate între fenomene. Observația și experimentul. Ipoteza și analogia. Analiza, sinteza. Aplicarea metodelor în singuraticile științe.

Istoria.

Instrucțiuni.

Tinta învățământului istoriei este să formeze personalitatea elevilor; să le dea convingerea despre progresul continuu al omenirii, pentru care sunt datori să munciască după exemplul bărbajilor ei mari; să le întărească iubirea de patrie și sentimentul de solidaritate cu neamul lor, pe care ajutându-l să se ridice se înalță și pe sine; să-i facă să înțeleagă instituțiunile statelor de astăzi, ca rezultate ale unei dezvoltări istorice și să le lămurească anumite legi, cari îndrumă evoluția popoarelor.

Pentru ca și elevii, cari părăsesc liceul după absolvirea clasei a IV-a, să aibă cunoștințe din întreaga istoria lumii, se va preda concentric atât în cursul inferior (clasa I—IV) cât și în cel superior (clasa V—VIII) și istoria generală și a Românilor ș. a., în clasa I și a V-a: istoria antică, în clasa II-a și a VI-a: istoria medie, în clasa a III-a și a VII-a: istoria nouă, iar în clasa a IV-a și a VIII-a: istoria Românilor. Însă selecțiunea materialului pentru cursul inferior se va face după alte principii, de asemenea metoda predării va difera în clasele inferioare de modul de tratare, care se va întrebuița față de școlarii mai în vârstă.

Școlarii mai tineri (cl. I—III) nu li se va oferi o istorie sistematică a lumii, ci numai o icoană generală despre viața popoarelor, cari ajutate de împrejurări externe (d. e. geografice) și de anumite calități bune ale lor s'au ridicat la un rol conducător și au făcut să progreseze civilizația omenească; dar tot aceste popoare au căzut în urma greșelilor făcute și a stricăciunii, care le-a schimbat mora-

vorite. Mai ales nu vom stăruî prea mult asupra instituțiilor (d. ex. schimbări de constituțiune), a căror esență școlarii nu o pot pătrunde cu judecata lor, dupăce nu cunosc pe deplin nici așezămintele statului de astăzi.

Din seria nenumăratelor războaie vom remarca numai pe acelea, cari au hotărît soarta popoarelor civilizate pe un timp îndelungat. Vom aminti numai foarte puține lupte, pe cele în deobște cunoscute și în fiecare perioadă vom descrie amănunțit numai una, pe cea mai importantă și mai caracteristică, ca elevii să aibă o idee despre armele și modul de luptă din acele timpuri.

Numărul datelor istorice (nume geografice, de persoane, date cronologice), pe cari școlarii vor trebui să le păstreze în memorie, va fi cât se poate de redus.

Dacă și manualul, scris pentru clasele inferioare, ar cuprinde o istorie generală sistematică cu bogăția obișnuită de amănunte, profesorul va suprima toate acele părți și date, cari amăsurat îndrumărilor prezente i-se par, că nu se potrivesc cu mentalitatea elevilor din primele clase ale liceului.

În schimb, totdeauna vom avea în vedere, că miturile, legendele și tradițiunile istorice stau mai aproape de priceperea și de interesul școlarilor. Deaceia din comoara acestor plăsmuiri ale trecutului le vom da elevilor mici cât mai multe, înainte de toate pe acelea, cari nu sunt în contradicție cu adevărul istoric. Însă totdeauna vom releva și înaintea școlarilor împrejurarea, că acestea sunt în parte sau pe deantregul creațiuni ale fantaziei contemporanilor sau a urmașilor.

Singura grupare potrivită a materialului pe această treaptă este după viețile bărbaților mari, cari au condus destinele popoarelor și al căror exemplu poate fi un îndemn statornic la o muncă altruistă, spre binele semenilor.

În loc de a stăruî prea mult asupra evenimentelor externe din istoria unui popor, vom aminti cu ce a contribuit acesta la înaintarea culturală a omenirii.

Lecciónua nouă o va preda profesorul liber, în forma unei narațiuni interesante; iar când nu e o narațiune, d. ex. explicarea instituțiilor, e preferabilă forma interogativă. Limba întrebuițată de dânsul va fi pe înțelesul tuturor, terminii istorici (politică, oligarhie, hegemonie, etc.) îi va folosi numai la nevoie și totdeauna îi va tălmăci în o formă cât mai populară. Va explica pe priceperea elevilor expresiunile și frazele necunoscute ale manualului. Acesta va servi numai ca o lectură acasă și profesorul va avea o deosebită grijă, ca elevii să nu învețe pe din afară textul lui.

În vreme ce predă lecțiunea nouă sau cel mult la finea acesteia, profesorul necondiționat se va convinge prin câteva întrebări puse elevilor despre atențiunea, cu care au urmărit povestirea lui și despre modul, cum au înțeles-o.

Metoda euristică a dat totdeauna rezultate surprinzătoare; întrebuițând-o oferim elevilor posibilitatea să afle singuri cursul evenimentelor și legătura dintre ele.

Pe urma unei narațiuni interesante și folosind un procedeu didactic potrivit, cei mai mulți dintre școlari pot învăța în oră lecțiunea viitoare. Toate acestea cer profesorului să se pregătească conștiincios pentru fiecare lecțiune.

În *cursul superior* (cl. V—VIII) temeiul instrucțiunii vor fi instituțiunile, pe cari le-au creat popoarele în viața lor de stat, în cea economică, socială și culturală. Obiectul cel mai important al lecțiunilor va fi istoria constituțiunii statelor cu rol conducător; aceeaș atențiune o merită împrejurările economice în cari se aflau, apoi starea agriculturii, industriei și a comerțului, clasele în cari s'a diferențiat pe încetul societatea primitivă omogenă, viața culturală a vremilor trecute: biserica, școala, însoțirile culturale (teatrul ș. a.), desvôltarea literaturii și a științelor, istoria artelor, invențiunile și descoperirile făcute.

Pretutindenii vom considera și viața claselor sociale de jos, nu numai a celor conducătoare și vom avea grijă, să nu predăm numai o istorie a familiilor domnitoare.

La tratarea războaielor și a luptelor, vom observa îndrumările, date pentru lecțiunile din *cursul inferior*: nu ne vor interesa peripecțiile, ci rezultatele lor definitive.

Și acolo unde materiile de istorie ale cursului superior sunt identice cu cele din clasele inferioare, va fi o mare deosebire în concepția, gruparea materialului și în metoda de predare a acestora.

Cursul superior va avea o istorie pragmatică, în care evenimentele și stările din trecut vor fi prezentate cu cauzele și efectele lor și nu ca produse ale întâmplării sau ale unei fatalități, care nu se poate prevedea.

Gruparea evenimentelor din evul mediu și nou se va face după ideile conducătoare și după instituțiunile, cari au imprimat unei epoci caracterul ei distinctiv. Istoria antică își are împărțirea ei firească după popoarele, cu cari ne ocupăm.

La tratarea evenimentelor se va urma același procedeu narativ, recomandat pentru clasele cursului inferior, iar pentru explicarea instituțiunilor se potrivește mai bine metoda interogativă. Întrebându-o avem favorul, că pot răspunde toți școlarii clasei și putem lămuri toate amănunțele, despre cari ne convingem, că elevii nu le înțeleg sau le pricep greșit. Pentru ca să avem o bază comună de discuție, putem lăsa elevii să cetească înainte acasă lecțiunea, care în ora următoare va fi subiectul con-vorbirii noastre cu ei.

Terminii istorici și expresiile neînțelese din textul manualului le vom lămuri și aici la dorința elevilor.

Pentru ca școlarii să-și imprime mai bine în memorie datele cronologice cele mai importante din istoria generală, le putem potrivi, cu ocazia recapitulării ce se face la finea fiecărui period, pe un tablou sincronice, comparativ în felul următor:

Secol.	Francii	Italia	Spania	Imperiul Oriental	Țările Românești	Date culturale
500	481—511 Clovis	493—526 Ostrogoții sub Teodoric	507-711 Vizigoții	527—565 Iustinian	453—566 Gepizii	500 Creștinarea Francilor

Cu ajutorul acestor tablouri cronologice, putem recapitulă în clasa a VII-a, la sfârșitul anului, istoria fiecărui stat modern dela originea sa și până în prezent. La istoria Românilor (clasa a VIII-a) vom lua datele din trecutul Munteniei, Moldovei, Ardealului, Bucovinei și Basarabiei.

Nu este recomandabil, ca elevii să-și facă acasă sau în școală și alte însemnări, scrise în cursul lecțiilor, afară de tablourile menționate.

La învățământul istoriei, atât în cursul inferior, cât și în cel superior, vom avea în vedere următoarele :

La istoria generală se vor căuta în fiecare clasă, chiar și în cea dintâi, toate legăturile acesteia cu istoria Românilor de pretutindeni. În chipul acesta, neconținut vom împărtăși elevilor în memorie cunoștințele din istoria națională, pe cari trebuie să le aducă cu sine și din școala primară și pe cari în clasele inferioare ale liceului și-le completează cu lectura dela limba română până în clasa a IV-a, unde se tratează sistematic întreagă istoria patriei.

Istoria ținuturilor, cu cari nu de mult s'a întregit Țara-Românească, va fi tratată cu toată atențiunea, care o merită; mai ales istoria Românilor din Ungaria veche, care pentru noi are o însemnătate deosebită.

Este de prisos să stăruiți asupra importanței, ce o are intuițiunea și la istorie. Pentru ca să concretizăm învățământul acesteia, vom întrebuiți și cunoștințele, cari le-au primit la geografie și mijloacele utilizate de aceasta: relieuri și hărți geografice, desime pe tablă, etc. De mare folos sunt pentru instrucțiune hărțile istorice, pe cari la lecțiuni școlarii le vor avea totdeauna înaintea ochilor și până va putea avea fiecare un mic atlas istoric, va aduce cu sine cel puțin harta țărilor, la cari se referă lecțiunea.

În clasa I. a liceului suntem nevoiți să recurgem și la cunoștințele geografice, pe cari elevii și-le-au câștigat în școala primară. Deoarece învățământul sistematic al geografiei se termină în clasa a V-a, profesorului de istorie îi revine în clasele următoare, datorința să se îngrijească, ca cele învățate la geografie, să nu dispară din amintire.

HARTA

Din contră revenind neîncetat asupra lor și după ce școlarii vor cunoaște și istoria diferitelor teritorii (limpud descoperirii scl.) nu numai starea lor de astăzi, acestea cunoștințe se vor imprimu cu atât mai statornic în mintea lor. Nu va fi greu să-i facem să înțeleagă, întru cât determină împrejurările geografice soarta popoarelor.

Alte mijloace de intuire istorică sunt toate obiectele vechi, pe cari le vom fi adunat în colecțiunea de antichități a liceului, sau imitații reușite după lucruri antice.¹⁾ Cu gândul de a cunoaște vremile trecute, vom conduce școlarii în muzeele din localitate și din împrejurime, vom face cu ei excursiuni la locuri istorice și unde s'ar afla edificii sau ruine vechi.

Mijloace mai simple de intuițiune sunt gravurele, puse în manual sau în alte opere; tablourile murale, referitoare la lupte și la istoria culturală²⁾ și proiecțiunile luminoase, unde școala are aparat (schiopticon) pentru acestea.³⁾

Putința de a studia cu temeiul trecutul ne-o oferă și *lecturile* cu cuprins istoric. De acestea aflăm și în cărțile de citire pentru școlile primare și în oricare din celea menite pentru clasele liceului. În cursul inferior vom reaminti elevilor poeziile, narațiunile și nuvelele istorice, pe cari au avut ocazia să le citească, iar altele cari le sunt încă necunoscute lăsăm să le citească acasă, ca să ne poată da seamă în școală asupra cuprinsului lor. S'ar putea aduna

1) La casa M. Diesterweg din Frankfurt am Main (Germania) se primesc imitații reușite după armele și obiectele uzuale grecești și romane: Modelle zu Veranschaulichung antiken Lebens, de profesorul Dr. W. Hensel. Se găsesc imitații de acest fel și după arme, obiecte uzuale și monede din evul mediu și nou.

2) Tablouri murale reușite au apărut în editura casei K. F. Köhler din Leipzig (Germania): Tabulae, quibus antiquitates Graecae et Romanae illustrantur, de Stephan Cibulski și Lehmann's Kulturgeschichtliche Bilder, apărute la F. E. Wachsmuth, tot în Lipsca. J. Langl, Bilder zur Kunstgeschichte, o colecțiune de 71 tablouri în editura casei A. Pichler din Viena.

3) Diapozitive pentru proiecțiuni luminoase, potrivite în serie, se pot imprumuta și dela Clasa Școalelor din București.

în o colecțiune completă toate poeziile românești de valoare, cu subiecte istorice. În cursul superior se pot recomanda școlărilor spre citire și romane istorice potrivite.

Adevărata lectură istorică însă o constituie înseamnărea contemporanilor: părți alese din cronică, narațiunile istoriografilor vechi și unele documente de mare importanță. Școlile din străinătate (Franța, Germania) au cărți cu astfel de lecturi și din istoria generală.¹ Acestea sunt menite să fie citite acasă, iar în școală se vor trata numai părțile, cari trebuie să fie interpretate. Până când vom poseda și în traducere românească câte o mică colecțiune de izvoare istorice cu comentarii pentru istoria generală a evului antic, mediu și nou, vom utiliza, cel puțin în clasa a IV-a și a VIII-a, ca lectură acasă și în școală, fântânile istoriei naționale, selecționate după interesul și gradul de pricepere al școlărilor.²)

În nici o oră de istorie nu vom uita, că prin un învățământ potrivit aceasta va deveni pentru elevi „magistra vitae“. Școlarii de orice vârstă își vor face singuri o judecată despre importanța, cauzele și efectele evenimentelor și despre valoarea morală a acțiunilor, ce le îndeplinesc personajele marcante istorice. Vom stărui asupra tuturor momentelor elice și le vom cere totdeauna părerea, cum ar fi trebuit să lucreze în împrejurările date.

Acest învățământ va contribui, ca elevii să-și creeze un ideal de viață, care nu poate fi altul, decât munca conștientă și productivă pentru binele omenirii întregi și mai ales al neamului, din care fac parte. Cetățeanul pașnic și muncitor pare a fi idealul obștească al timpurilor noastre

¹) Lectures historiques, à l'usage de l'enseignement secondaire, Paris, Hachette et Cie. Colecțiunea are 6 volume: istoria veche a Orientului, greacă, romană, a evului mediu, nou și modern.

²) Putem întrebuința câteva colecțiuni modeste de felul acesta, apărute până acum: Povestiri din cronicari, publicate de O. Densușianu. București, L. Alcalay. (Biblioteca pentru toți). I. A. Candrea: Din bătrâni. București (Biblioteca Minervei) și N. Iorga, Din faptele străbunilor, Vălenii de Munte, 1909, care conține un material mai bogat.

și nu ostașul înarmat și gata de un războiu, care, oricum s'ar încheia, tot rămâne o catastrofă pentru civilizația omenescă. De aceea alături de eroii, cari își sacrifică viața pentru idealul neamului lor, vom pune înaintea elevilor, ca modele vrednice de urmat, pe acei reprezentanți geniali ai muncii cetățenești, cari s'au distins prin mintea, energia și statornicia lor, cari au făcut să progreseze științele, artele și industria prin invențiile și descoperirile lor și au asigurat omenirii un traiu mai ușor și mai plăcut.

La *tratare* vom ținea seamă în toate clasele de poruncile didacticei speciale și, cu toate că istoria este unul dintre studiile, la cari elevii trebuie să-și formeze o dicțiune corectă, profesorul nu se va ocupa în oră numai de 1--2 elevi, ci prin întrebări secundare va ținea fixată atențiunea întregii clase.

În programul analitic, care urmează, numai pentru cursul inferior (cl. I—IV.) s'au specificat toate materiile, pe când la clasele superioare s'au indicat numai acele materii, cari se vor trata pe lângă cele înșirate la cursul inferior.

La sfârșitul fiecărui period se va face o repetiție; pentru aceasta se vor lua câteva ore din numărul maximal de lecțiuni, stabilit pentru întreg periodul, iar la finea anului vom percurge în repetiții generale întreg materialul. Repetițiile corecte vor trebui să fie nu numai o revocare în amintire și o înprospătare a celor învățate, ci și o variare a acestora, din care elevii să-și câștige cunoștințe noi și pentru care să albească un interes nesilit. Vom căuta legături noi între evenimente, vom face o nouă grupare a materiilor din alte puncte de vedere, d. ex. războaie de apărare, cucerire și religioase; putem stabili o paralelă între activitatea unor bărbați mari, între desvoltarea a două state sau instituțiuni, între două epoci, sau putem face o privire sumară asupra întregii istorii a unui stat.

Clasa I-ă și a V-a: Istoria antică până la căderea imperiul roman apusean. (476 d. Hr.)

Clasa I.

(2 ore pe săptămână).

Istoria Orientului. (6 lecțiuni).

Popoare sălbatice, nomade : vânători și păstori, așezate : agricultori.

Egiptenii. Egiptul, Nilul, Memfis, Teba, Ramses II, cultura și religiunea.

Chaldeo-Asirienii. Chaldea și Asiria. Tigrlul și Eufra-tul, Babilonul, Ninive, Nabuchodonosor, cultura și religiunea.

Fenicienii. Sidonul, Tirul, comerțul și coloniile, Cartagina, cultura : alfabetul.

Ebreii. Emigrarea în Egipt și întoarcerea, Moise și monoteismul.

Mezii și Perșii. Arii, Iranul, religiunea : dualismul, Cyrus și Darius, întinderea și organizarea imperiului persan.

Repetiție.

Istoria Grecilor. (15 lecțiuni).

Grecia primitivă, insule, colonii principale. Așezămintele comune : zei, oracole, temple și jocuri. Mituri eroice.

Sparta. *Licurg.* Supremația spartană.

Athena. *Solon.*

Războaiele cu Perșii : Miltiade, Marathon, Themistocle, *Leonida*, Termopile, Salamis, *Aristide.*

Supremația Atenei, *Pericle* și secolul său.

Lupta dintre Sparta și Atena, înfrângerea Atenei.

Ridicarea Tebei : *Epaminonda* și *Pelopida.*

Macedonia, Filip II și *Demosthene.*

Alexandru cel Mare. Cucerirea Asiei.

Răspândirea culturii grecești.

Statele întemciate pe ruinele imperiului lui Alexandru cel Mare.

Repetiție.

Istoria Romanilor. (25 lecțiuni).

Popoarele mai însemnate ale Italiei vechi.

Tradițiunea despre fundarea Romei și despre regi.

Servius Tullius.

Înființarea republicei: Brutus, Scaevola, Horatius Coles, Coriolanus, Fabii.

Patricii și plebeii. Retragerea pe Muntele Sfânt. Egalizarea plebeilor cu patricienii.

Invaziunea Gallilor: Camillus.

Cucerirea Italiei: Răsboaiele cu Latinii (Titus Manlius, Decius Mus), cu Samniții (Caudium) și cu Tarentul: Pyrrhus și Fabricius.

Viața primitivă a Romanilor, moravurile (Cincinnatus) și religiunea. — Armata.

Răsboaiele punice: Cartagina, Regulus, Hannibal, Syracuse și Archimede, Fabius Cunctator, Scipio Africanus, cucerirea Cartaginei.

Supunerea Macedoniei, Siriei și Greciei.

Starea Romanilor după cuceriri, influența culturii grecești: Cato Censorius.

Repetiție.

Grachii și legile agrare.

Marius (Jugurtha, Cimbrii și Teutonii) și Sulla.

Pompeius, cucerirea Asiei mici.

Cicero: conjurațiunea lui Catilina.

J. Caesar și întâiul triumvirat, cucerirea Galliei, dictatura.

Triumviratul al doilea: Antonius și Octavianus.

Sfârșitul republicei, imperiul, provinciile. Romanizarea imperiului, luptele cu Germanii: Varus.

August și secolul său.

Impărații din familia lui August: Tiberius, Nero.

Flavii: Vespasianus, Titus. Dărâmarea Ierusalimului; erupțiunea Vezuviului, cucerirea Britaniei. Domitianus.

Antoninii: Traianus, Istoria Daciei, cucerirea ei prin Romani. Hadrianus, Antoninus Pius și Marcus Aurelius.

Anarhia militară.

Dacia subț Romani, Aurelianus și părăsirea Daciei.

Diocletianus și Constantin cel Mare. Constantinopolul, răspândirea creștinismului, biserica primitivă și catacombele.

Urmașii lui Constantin cel Mare: Julianus, Theodosius, împărțirea imperiului, căderea imperiului roman apusean.

Repetiție generală.

Clasa V.

(2 ore pe săptămână).

Introducere (2 lecțiuni).

Noțiunea istoriei, izvoarele și științele auxiliare.

Impărțirea istoriei.

Noțiuni de preistorie: omul în epoca de piatră ne-lustruită, lustruită, de aramă, bronz și fier: săpături. Popoare sălbatice (vânători), nomade (barbare): vânători și păstori, sedentare (agricultori) și civilizate.

Organizația primitivă: familia (matriarhat, patriarhat) și triburi. Avere comună și privată. Diferențierea societății omogene în clase.

Istoria Orientului. (4 lecțiuni).

Egiptul, Chaldeo-Asirienii, Fenicienii, Evreii, Mezii și Perșii.

Geografia antică a fiecărei țări; influența solului asupra dezvoltării istorice. Religiunea și organizația politică, stările sociale și economice, cultura și monumentele fiecărei țări după descoperirile nouă.

India, religiunea și cultura indică, Brahmanismul și Budhismul.

Repetiție.

Istoria Grecilor. (13 lecțiuni).

Istoria Grecilor până la războaiele medice. Geografia ținuturilor locuite de Greci. Civilizația mikeniană. Influența civilizațiunii orientale asupra celei elene și deosebirile dintre ele. Organizația socială și politică. Cultura elenă. (5 lecțiuni).

Dela războaiele medice până la supremația macedoneană. Contrastul între Orient și Europa; importanța victoriilor grecești pentru civilizație. Dezvoltarea democrației ateniane. Inflorirea artelor și a științelor. Succesiunea hegemoniilor: rivalitatea și relațiunile rezultate din aceasta. (6 lecțiuni).

Macedonia. Relațiile Macedoniei cu statele grecești înainte de Filip II. Supremația macedoneană. Importanța

cuceririlor lui Alexandru cel Mare pentru răspândirea civilizației elene în Orient. Influența elementului oriental asupra elenismului. Cultura elenistică, Alexandria. (2 lecțiuni).

Repetiție.

Istoria Romanilor. (27 lecțiuni).

Regii romani. Originile Romei, raportul dintre tradiție și istorie. Organizarea societății și a statului. (2 lecțiuni).

Istoria republicii până la războaiele punice. Desvoltarea constituțiunii în luptele dintre patrici și plebei.

Legislațiunea. Supunerea popoarelor italice. Organizarea cuceririlor: colonii. Instituțiunile și cultura romană. (5 lecțiuni).

Dela războaiele punice până la Grachi. Caracterul politicii și al luptei dintre Orient și Occident. Supremația Italiei în bazinul Mediteranei. — Urmările politice și sociale ale cuceririlor, administrarea provinciilor, influența elenismului. Societatea și cultura romană. (5 lecțiuni).

Repetiție.

Dela Grachi până la întemeierea monarhiei. Legile agrare și încercările de reformă politică. Raporturile cu Soții. Reforma militară a lui Marius. Luptele lăuntrice.

Reformele lui Sulla. Rolul politic și militar al lui Pompeius. Caracterul primului triumvirat.

Dictatura și reformele lui Caesar. Rolul lui Octavianus în triumviratul al II-lea.

Sfârșitul guvernului republican. (7 lecțiuni.)

Imperiul roman. Organizarea imperiului. Germanii. Cuceririle din țările Dunărene: Dacia. Primele invazii barbare și părăsirea Daciei. Goții în Dacia.

Organizarea imperiului sub Diocleșian și Constantin cel Mare. Imperiul roman și creștinismul: persecuțiunile. Organizarea bisericii creștine.

Împărțirea imperiului roman și apunerea imperiului apusean (8 lecțiuni).

Repetiție generală.

**Clasa II-a și a VI-a: istoria medie și modernă,
dela căderea imperiului roman apusean (476)
până la pacea de Vestfalia (1648).**

Clasa II.

(2 ore pe săptămână).

Istoria medie până la 1453. (30 lecțiuni.)

Europa până la Cruciade.

Barbarii în Imperiul roman; statele barbare înființate pe teritoriul acestuia: Goții, Hunii, *Atila*; Gepizii, Vandalii, Vizigoții, Ostrogoții, *Teodoric*, Longobarzii, Anglo-Saxonii, Francii, *Clovis*.

Imperiul de răsărit: *Justinian*.

Arabii, *Mohamed*. Întinderea Islamului: Califatele. Cultura arabă.

Carol cel Mare, încoronarea, organizarea imperiului, Desmembrarea imperiului său.

Feudalitatea și cavalerismul. Explicarea sistemului feudal: vasal și suzeran; cavalerismul; mizeria țăranilor.

Normanii în țările dela nord.

Intemeierea imperiului german, *Otto cel Mare*.

Puterea papilor, originea și creșterea ei. *Henric IV și Grigore VII*.

Statele slave și Bulgarii, contactul lor cu Românii. Ungurii: Ștefan cel Sfânt. Cucerirea Ardealului. (13 lecțiuni.)

Repetiție.

Europa în timpul Cruciadelor.

Descrierea cruciadei I, regatul Ierusalimului și privire sumară asupra celorlalte cruciade.

Lupta între papi și împărași: *Frideric Barbarossa* și Alexandru III, *Frideric II* și *Inocențiu III* și *Inocențiu IV*.

Franța: Hugo Capet, întărirea puterii regești, *Filip August*, Ludovic IX.

Anglia: Villhelm Cuceritorul, Richard Inimă de leu, Ioan fără țară, *Magna Charta*.

Imperiul bizantin. Imperiul româno-bulgar. Asaneștii.

Bela IV și năvălirea Tătarilor. Cavalerii Teutoni și Ioaniși. — Starea Românilor în acest timp.

Starea culturală. Urmările cruciadelor. Comunele în cel mai mediu. Hansa. Comerțul, industriile (8 lecțiuni).

Europa după cruciade până la 1453. Franța și Anglia după Cruciate. Războiul de 100 de ani. Jeanne d'Arc.

Carol VII și Ludovic XI.

Germania subț Rudolf de Habsburg, Carol IV și Sigismund.

Biserica și papii : Bonifaciu VIII. Papii la Avignon.

Wycliff și Huss. Conciliul dela Konstanz.

Spania și Portugalia, Ferdinand și Isabella.

Întemeierea principatelor române. *Mircea cel Mare*, Alexandru cel Bun și urmașii lor.

Ungaria subț Carol Robert, Ludovic cel Mare și *Ioan Corvin*.

Polonia subț Cazimir cel Mare.

Turcii : Osman, Murad I, Baiazid și Mohamed II.

Căderea Constantinopolului. (9 lecțiuni.)

Rep. tiție.

Istoria modernă dela 1453-1648. (15 lecțiuni.)

Europa dela 1453-1648.

Invențiunile : Gutenberg. Descoperirile geografice : Columbus, Renașterea.

Reforma bisericească : *Martin Luther*, Francisc I și Carol V. Răspândirea reformei în celelalte state.

Țările române pe timpul lui *Ștefan cel Mare*.

Turcii subț *Soliman II*. Mohaçi și asediul Vienei.

Românii în prima jumătate a secolului XVI-lea, încercări de a-i face protestanți.

Polonia până la sfârșitul Jagellonilor.

Rusia subț stăpânire tătară. Țării dela Moscova. Ivan III și Ivan IV.

Anglia subț Henric VIII și *Elisabeta*.

Contra-reforma. Conciliul dela Trident. Iezuiții. Spania subț *Filip II*.

Luptele religioase în Franța. *Henric IV*.

Edictul de Nantes.

Ludovic XIII și *Richelieu*.

Minoritatea lui Ludovic XIV. Mazarin.

Germania după pacea de la Augsburg. Războiul de 30 de ani (reprivire). *Gustav Adolf*. Wallenstein. Pacea de Vestfalia.

Țările române: Ioan Vodă cel Cumplit. *Mihailu Viteazul*. Mateiu Basarab și Vasile Lupu.

Repetiție generală.

Clasa VI.

(2 ore pe săptămână.)

Istoria medie până la 1453. (31 lecțiuni.)

Predomnirea imperiului de răsărit până la Carol cel Mare.

Slăbiciunea imperiului roman. Organizația socială a unui popor barbar; triburi. Statele barbare. Influența culturii romane asupra barbarilor. Gepizii în Dacia ca federați ai imperiului de răsărit.

Scurtă privire asupra imperiului de răsărit, până la Justinian. Justinian, cuceririle și legislația lui.

Regatul franc după Clovis. Merovingienii și majordomii. Intemeierea dinastiei Carolingienilor.

Papii și răspândirea creștinismului la Anglo-Saxoni și Germani.

Islamul și cuceririle Arabilor. Cultura lor.

Imperiul de răsărit sub urmașii lui Justinian. Avarii în Dacia și Pannonia. Așezarea Slavilor și Bulgarilor în țările dunărene și urmările pentru Români și pentru imperiul de răsărit. Starea internă, științele și artele în imperiul de răsărit.

Organizația politică în Apus, mai ales în Franța; economia de naturalii; începuturile feudalității; științele și artele în Occident. (6 lecțiuni.)

Predomnirea imperiului de Apus.

Imperiul lui Carol cel Mare și organizația lui. Caracterul Sacralui imperiu roman și meritele lui pentru cultură. Scurtă privire asupra urmașilor lui Carol cel Mare până la stingerea Carolingienilor.

Imperiul de răsărit și ceterile religioase. Creștinarea Bulgarilor și limba slavă în biserica bulgară și la Români.

Puterea imperială în Germania și Italia în raport cu puterea papală. Cearta pentru investitură. Privire generală asupra celorlalte state din Apus. (Franța, Anglia, Normanii.) Cultura occidentală.

Imperiul de răsărit subț dinastia macedoneană. Intemeierea regatului ungar și desființarea imperiului bulgar. Urmările pentru Români. Pecenegii și Cumanii în țările române.

Califatele Arabilor. Cultura arabă. (7 lecțiuni.)

Epoca Cruciadelor.

Cauzele cruciadelor. Caracterul luptei între Apus și Orient. Statele occidentale și starea lor internă. Clasele sociale medievale. Feudalitatea și cavalerismul. Culmi-nașunea puterii papale.

Invaziunea Tătarilor și țările române.

Urmările cruciadelor. Influența civilizațiunii orientale asupra Occidentului. Orașele în Apus. Comerțul și industria, școalele, științele și artele. (9 lecțiuni.)

Statele europene după cruciade.

Imperiul și papii. Reforma bisericească (Wycliff, Huss, conciliile).

Istoria statelor mai însemnate. Desvoltarea lor internă și legăturile reciproce.

Începuturile principatelor române și relașiunile lor cu statele vecine. Osmanii în Europa, luptele lor cu popoarele balcanice, cu Români și cu Ungurii până la căderea imperiului bizantin. (9 lecțiuni.)

Repetiție.

Istoria modernă, dela 1453 până la 1648. (15 lecțiuni) Introdueere: Deosebiriile între istoria medie și modernă.

Descopeririile geografice și urmările lor. Începutul Renașterii. Științele și Artele. Invenșiunile (pulberea de pușcă, busola, hârția, tiparul) și urmările lor asupra civili-zației generale.

Starea religioasă, socială și politică a Europei.

Politica europeană și rivalitatea dintre Franța și Casa de Austria.

Renașterea. Reforma. Lășirea reformei, sectele protestante.

Contra-reforma. Răsboaiele religioase. Pacea de Vestfalia. Repetiție generală.

Clasa a III-a și a VII-a: istoria modernă și contemporană, dela pacea de Vestfalia până în prezent.

Clasa III.

(2 ore pe săptămână).

Domniile absolute în Apusul Europei. Ludovic XIV. Privire sumară asupra răsboaielor lui. Literatura și științele în timpul său. Ludovic XV și Ludovic XVI. Starea internă a Franței. Ruina financiară. Mișcarea intelectuală: *enciclopediști*.

Revoluțiunea și dezvoltarea constituțiunii engleze. *Cromwell*. (5 lecțiuni).

Germania și Austria sub Leopold I, *Maria Terezia* și *Josif II*. Privire sumară asupra răsboaielor purtate de ei.

Ridicarea Prusiei la rangul de mare putere. Frideric Wilhelm I. *Frideric II*.

Spania și Italia dela 1648 până la revoluțiunea franceză.

America de nord sub Englezi. Răsboiul pentru nea-târnamare.

Washington. Franklin. Constituția americană. (6 lecțiuni).

Domniile absolute în Orientul Europei.

Rusia. Petru cel Mare. *Ecaterina II*. Răsboaiele cu Turcii.

Decăderea Poloniei. *Liberum veto*; Sobieski. Împărțirea.

Țările române după Mateiu Basarab și Vasile Lupu.

Fanarioșii. Starea principatelor în secolul XVIII. (5 lecțiuni).

Revoluțiunea franceză și urmările ei.

Vechiul regim și încercările de reformă. Deșteptarea clasei de mijloc și a poporului. Privire asupra evenimentelor principale din revoluțiunea franceză.

Luptele cu Europa și ridicarea lui *Napoleon*. Privire sumară asupra războaielor purtate contra coaliției I—V.

Deșteptarea popoarelor și căderea lui Napoleon.

Spania. Expediția în Rusia. Coaliția VI. Congresul dela Viena.

Starea Franței după revoluțiune. Sarcini și drepturi egale. Împroprietărirea țărănilor. Invențiunf. (10 lecțiuni).

Repetiție.

Europa dela 1815—1871.

Alianța Sfântă. *Metternich*. Subjugarea libertății în Franța, Italia, Spania și Germania.

Răscoala Grecilor dela 1821. Tudor Vladimirescu. Urmările păcii dela Adrianopol.

Revoluția din 1830 în Franța și efectele ei în Europa.

Revoluția din 1848 în Franța, Germania și Austria.

Revoluțiunea Ungurilor, Slavilor și Românilor. Mișcarea din 1848 în principatele române.

Franța sub *Napoleon III*. Răsboiul în Crimeea și efectul asupra Țărilor românești. Unirea principatelor.

Unirea Italiei: Victor Emanuel, Cavour, Garibaldi.

Unirea Germaniei. Rivalitatea cu Austria. Wilhelm I. *Bismark*. Moltke. Răsboiul contra Austriei. Dualismul austro-ungar. Răsboiul franco-german. (10 lecțiuni).

Europa dela 1871 până în prezent.

Germania după războiu. Constituția. Tripla Alianță. Politica colonială.

Austro-Ungaria. Bosnia și Herțegovina. Naționalitățile.

Franța ca republică. Alianța franco-rusă.

Italia. Năzuința de a se extinde în Africa.

Rusia. Chestiunea orientală. Răsboiul româno-ruso-turc.

Înaintarea în Asia. Popoarele de rasa galbenă: Chinezii.

Japonezii. Răsboiul ruso-japonez. Rivalitatea cu Anglia în Asia.

Anglia. Politica colonială. Transvaalul. Egiptul. Irlanda.

Spania. Răsboiul cu America.

Peninsula Balcanică după tractatul dela Berlin. Serbia.

Munte negru, Grecia, Turcia, Bulgaria. Chestiunea Macedoniei.

Principiul național: războiul balcanic și pacea dela București.

România sub Carol de Hohenzollern.

Caracterele generale ale civilizațiunii actuale.

Desvoltarea militarismului. Înarmarea marilor puteri. Chestiunea coloniilor. Chestiunea naționalităților. Războiul mondial și rezultatele lui. (1914—1919).

Progresul ideilor democratice. Socialismul. Internaționala. Anarhiștii.

Științele și aplicarea lor. Industria. Invențiunile. Comerțul. Artele. (10 lecțiuni.)

Clasa VII.

(2 ore pe săptămână).

Dela pacea de Vestfalia până la revoluțiunea franceză. (24 lecțiuni).

Desvoltarea interioară a statelor europene și relațiunile lor politice. *Monarhia absolută* în Franța și rolul ei preponderant în afacerile europene. Revoluțiunea în Anglia și desvoltarea constituțiunii engleze. Decadența Spaniei și ridicarea Olandei. *Absolutismul luminal* în statele Europei. Pierderile Casei de Austria în Apus, în războaiele de succesiune și întinderea spre răsărit în războaiele cu Turcii. Formarea monarhiei austriace. Ridicarea Prusiei: Frideric II. Rusia: Petru I, Ecaterina II. Căderea Poloniei.

Decadența Turciei. Influența războaielor cu Turcii asupra țărilor române. Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Fanarioșii.

Rivalitatea între Franța și Anglia în America și în Indi. Coloniile, războiul de independență în America și întemeierea Uniunii.

Mișcarea intelectuală, literatura și artele; științele și ideile filosofice. Preludiile revoluțiunii franceze. Repetiție.

Dela revoluțiunea franceză până în prezent. (25 lecțiuni).

Cauzele revoluțiunii franceze și caracterul nouăi epoce. Fazele revoluțiunii. Modificări constituționale. Republica și luptele în contra Europei. Personalitatea lui Napoleon Bonaparte, caracterul imperiului și organizarea lui.

Prefacerile în Europa prin războaiele lui Napoleon. Politica orientală. Războiul ruso-turc și pierderea Basarabiei. Caracterul luptei în contra lui Napoleon. Urmările căderii lui. Principiul libertății constituționale și naționale.

Rezultatele sociale și politice ale revoluțiunii franceze. Statele europene dela 1815 până la 1848. Reacțiunea. Puterea absolută și regimul parlamentar. Chestiunea orientală și principatele române până la pacea dela Adrianopol.

Revoluțiunea din 1830 în Franța și efectul ei în Europa.

Revoluțiunea din 1848 în statele Europei și în principatele române.

Franța sub Napoleon III. Unirea principatelor.

Formarea statelor naționale. Războaiele purtate pentru înfăptuirea acestora.

Chestiunea orientală: războiul româno-ruso-turc și balcanic. Pacea dela București în 1913.

Chestiunea coloniilor: Franța, Anglia, Germania și Italia în Africa. Războiul între Spania și America. Rusia și Anglia în Asia. Războiul ruso-iaponez.

Desvoltarea militarismului. Europa înarmată.

Tripla Alianță. Alianța franco-rusă.

Chestiunea economică, a coloniilor și principiul național în zilele noastre. Socialismul. Internaționala. Anarhiștii.

Războiul mondial și rezultatele lui.

Cultura intelectuală și materială în secolul XIX.

Desvoltarea științelor și a artelor. Progresele industriale, comerțului și comunicațiunii.

Repetiție generală.

Clasa a IV-a și a VIII-a: Istoria Românilor.

Clasa IV.

(2 ore pe săptămână).

Introducere. Așezarea geografică a poporului român și influența ei. Împărțirea istoriei Românilor. (1 lecțiune).

Istoria veche până la întemeierea principatelor.

Epoca romană. Traco-Ilyrii. Atingerea cu Romanii, Geții și Dacii. Luptele cu Domițian și Traian. Dacia subț Romani. Soarta populațiunii băștinașe. Romanizarea. Starea economică și culturală. Părăsirea Daciei: barbarii înconjurători, Goții, Aurelianus. Urmările părăsirii Daciei și continuitatea elementului roman.

Epoca năvălirilor. Goții, Hunii. Gepizii. Avarii, Slavii, Bulgarii. Introducerea liturghiei slave. Desființarea imperiului bulgar. Ungurii în Pannonia și Transilvania. Pecenegii și Cumanii. Tătarii. Viața Românilor în acest timp.

Primele înjghebări de state românești. Imperiul româno-bulgar. Țara românească și Moldova înainte de întemeierea principatelor. Cnezatele și voievodatele. (7 lecțiuni).

Principatele române până la moartea lui Mihaiu Viteazul. (18 lecțiuni).

Epoca dinastiilor. Întemeierea principatului Țării Românești. Domnii cei dintâi. Luptele cu Ungurii. Mircea cel Bătrân. Relațiunile cu Ungaria și Polonia. Luptele cu Turcii. Înclinarea la Turci. Întinderea țării. Dăneștii și Drăculeștii. Creșterea influenței turcești. Vlad Țepeș.

Întemeierea principatului Moldovei. Dragoș, Bogdăneștii și Mușăteștii. Alexandru cel Bun și urmașii săi. Petru Aron. Luptele interne. Relațiunile cu vecinii și cu Turcii. Desmembrarea țării.

Organizarea primitivă a țărilor române: Domnul, boierii, orașele, țaranii. Starea economică, culturală. Armata. Biserica.

Starea Românilor din Ungaria până în secolul XVI. Colonizări străine: Săcul și Sași. Prigoniri religioase. Maghiarizarea cnezilor și a nobililor români. Pierderea drepturilor autonome. Situația politică și economică a țăranilor

români ca iobagi. Răscoalele lor dela 1437, 1480 și 1514. Unio trium nationum. Legile lui Verböczy. Urmările răscoalelor.

Ștefan cel Mare. Luarea Chilieii. Lupta cu Mateiu Corvin, cu Tătarii și cu Radu cel Frumos. Luptele lui cu Turcii, cu Laiotă și Tepeleuș, Polonii. Starea lăuntrică a Moldovei și însemnătatea domniei lui Ștefan cel Mare.

Țara-Românească până la Mihaiu Viteazul: Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Radu dela Afumași.

Moldova sub Bogdan cel Orb și Ștefăniță. Urmările luptei dela Mohaci asupra principatelor.

Epoca „pretendenților“. Petru Rareș întâia și a doua oră. Intervențiile în Ardeal. Luptele cu Polonii. Expediția lui Soliman II.

Țara-Românească sub urmașii lui Radu dela Afumași; Mirceștii.

Moldova: urmașii lui Rareș. Ioan Vodă cel Cumplit.

Situația principatelor față de Turci. Creșterea influenței turcești.

Mihaiu Viteazul. Luptele cu Turcii. Luptele în Ardeal și Moldova. Unirea celor 3 țări. Căderea și uciderea lui Mihaiu. Urmările domniei lui în Ardeal și Țara-Românească. Istovirea țării. Decăderea țărănimii.

Repetiție.

Secolul XVII: epoca Domnilor „pământenii“ din diferite familii. (6 lecțiuni.)

Urmașii lui Mihaiu Viteazul în principate. Radu Șerban și Radu Mihnea. Movileștii. Influența grecească în biserică și stat. Răscoale contra Grecilor.

Mateiu Basarab și Vasile Lupu. Luptele lor. Cultura românească. Disparația limbei slave. Tipografii: Pravile. — Limba română în biserică din Ardeal sub influența protestantismului. Coresi.

Urmașii lui Mateiu Basarab. Cantacuzinii.

Urmașii lui Vasile Lupu. Duca.

Brâncoveanu și Cantemireștii. Relațiile lor cu Turcii, Austriacii și Rușii. Răsboiul din 1711, fuga lui Cantemir și sfârșitul lui Brâncoveanu.

Decăderea principatelor în sec. XVII. Domnii, Curtea. Armata. Cultura: Cronicarii și Ideile lor.

Starea politică și culturală a Românilor din Ardeal. Influența protestantismului. Trezirea spiritului național. (6 lecțiuni).

Epoca Fanarioșilor. (6 lecțiuni).

Caracterizarea epocii fanariote. Nicolae și Constantin Mavrocordat. Reforma. Dărilor. Răsboaiele turco-germane.

Pacea dela Passarovitz și Belgrad. Oltenia sub Austriaci. Alți Domni fanarioși mai însemnați. Răsboaiele ruso-turce. Pacea dela Kuciuk—Kainargi, Șiștow—Iași și București. Pierderea Bucovinei și a Basarabiei.

Cultura românească în epoca fanarilor. Românii din Ardeal: Unirea cu biserica catolică. Starea politică și economică, regimente de grăniceri români. Regulamentul urban. Revoluțiunea lui Horia. Influența scriitorilor și a școlilor ardelenice. Școli românești în principate.

Timpul dela revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu până în prezent. (12 lecțiuni).

Epoca restaurațiunii. Eteria. Tudor Vladimirescu. Reformiștii în Moldova. Domnii pământeni. Răsboiul ruso-turc. Ocupația rusească. Regulamentul organic. Domnii regulamentari.

Literatura. Școalele, ziaristica, teatrul până la 1848. Ideia Unirii.

Revoluțiunea din 1848 în principate și a Românilor din Ungaria. Avram Iancu. Absolutismul austriac și dualismul dela 1867. Mitropolitul Andreiu Șaguna.

Barbu Știrbeiu și Grigore Ghica, răsboiul Crimei și tratatul dela Paris.

Epoca unirii. Divanurile ad-hoc și convenția dela Paris. Căimăcămia de trei. Domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Reformele sale. Detronarea și locotenența domnească.

Epoca Hohenzollernilor. Carol I. Alegerea. Venirea în țară. Constituția. Răsboiul pentru neatârnnare și proclamarea regatului. Răsboiul balcanic și pacea dela București. Reformele din timpul lui Carol I. Progresele economice. Starea culturală.

Românii din Ungaria. Dualismul din 1867. Nexecutarea legii pentru naționalități. Pasivitate politică. Societăți culturale. Memorandumul. Lupta culturală pentru școli și biserică. Activitatea parlamentară.

Românii din Bucovina alipiți la Galiția. Bucovina ducal. Redeușteptarea națională. Mitropolia și facultatea teologică română din Cernăuți.

Basarabia subț Ruși. Colonizări rusești. Rusificarea școlilor și a bisericii. Împiedecarea oricărei manifestări culturale.

Macedo-Românii amenințați de Greci și Bulgari. Biserică grecească. Societatea Macedo-Română din București. Școli românești și biserici cu limba națională. Unitatea culturală a Românilor de pretutindeni. Românii din Valea Timocului.

Ferdinand I. Venirea la tron. Participarea țării în războiul mondial. Înfăptuirea idealului național.

Repetiție generală.

Clasa VIII.

(3 ore pe săptămână).

Programul analitic al istoriei Românilor din clasa IV-a va fi amplificat în clasa a VIII-a cu următoarele materii:

Introducere. Noțiunea și însemnătatea istoriei române. Influența situației geografice asupra poporului român din punct de vedere etnic și politic. Caracterul unității naționale. (1 lecțiune).

Istoria veche până la întemeierea principatelor. (11 lecțiuni).

Epoca romană. Etnografia țărilor traco-illyrice din dreapta și din stânga Dunării înainte de Romani.

Cucerirea romană a țărilor traco-illyrice din dreapta Dunării și organizarea lor ca provincii. Organizarea Daciei ca provincie romană. Colonizarea și administrația. Elementul roman civil și militar și elementul autohton. Civilizația romană în Dacia. Organizarea Daciei Aureliane după

retragere. Continuitatea elementului roman în Dacia Traiană. Teoria lui Rösler și combaterea ei. Elementul roman în dreapta Dunării.

Epoca năvălirilor barbare. Caracterul stăpânirilor barbare în Dacia. Goții și Gepizii ca federați ai imperiului roman. Biserica romană în dreapta Dunării. Propagarea creștinismului în Dacia. Influența Slavilor asupra elementului roman. Creștinarea Bulgarilor, limba slavă în biserica bulgară și influența ei asupra Românilor. Arhiepiscopul bulgar dela Ohrida și Români.

Expansiunea elementului român în secolul XI și XII. Locuințele Românilor în Peninsula Balcanică. Rolul imperiului româno-bulgar în Orient. Legăturile cu România din stânga Dunării. Uniunea lui Ioniță cu biserica romană. Cavalerii Teutoni în țara Bârsei și întinderea lor dincolo de Carpați. Inceputul suveranității ungurești asupra părților transalpine. Episcopatul cuman sub protectoratul Ungariei. Banatul unguresc al Severinului. Desfacerea imperiului româno-bulgar de biserica romană și urmările ei. Politica papilor și a Ungurilor în această privință. Prefacerile prin invazia Tătarilor. Ultimii Asanești. Diploma lui Bela IV.

Principatele române până la moartea lui Mihailu Viteazul. (22 lecțiuni.)

Epoca dinastiilor. Țara Românească după invazia Tătarilor și începuturile principatului. Moldova sub Tătari și întemeierea principatului. Caracterul feudal. Relațiunile cu statele vecine. Organizațiunea și dezvoltarea interloară. Domnul și caracterul dinastic al domnilor până la ultimii descendenți ai Basarabilor și ai Bogdano-Mușăteștilor. — România din regatul ungar.

Epoca „pretendenților“. Creșterea influenței turcești după lupta dela Mohaci. Caracterul suveranității turcești până la Mihailu Viteazul.

Repetiție.

Secolul XVII. : 1. Epoca domnilor pământeni din diferite familii. (8 lecțiuni).

2. *Epoca fanarioșilor.* (8 lecțiuni.) Pentru aceste două epoce programul clasei a IV-a se va amplifica mai ales cu privire la relațiunile politice, influența războaielor turcești, dezvoltarea internă, starea culturală și economică. Deosebirile caracteristice între domniile pământene și cele fanariote.

Dela revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu până în prezent. Programa clasei a IV-a se va amplifica din aceleași puncte de vedere ca pentru periodul precedent. Se vor mai trata evenimentele europene din secolul XIX., cari au avut influență asupra țării române, cu relevarea chestiunii Orientale și a ultimelor rezultate politice, economice și culturale. (16 lecțiuni).

Repetiție generală.

Studiul istoriei în clasa a VIII-a îl vom încheia prin o repriză asupra dezvoltării tuturor așezămintelor țării românești dela originea lor și până în prezent :

Dezvoltarea constituțiunii. Legile și orânduelile de drept public mai importante. Guvernarea principatelor. Puterea și îndatoririle domnitorului. Situația lui față de Poartă. Sfetnicii domnului (divanul). Slujbași principatelor. Doamna și copiii domnitorilor. Viața și obiceiurile dela Curte. Modul de a face dreptate (judecătoriile). Istoria armatei române. Finanțele țării (veniturile și cheltuelile). Clasele sociale din toate timpurile; drepturile, datorințele și starea economică a fiecărei clase. Poporațiunea și naționalitățile străine. Ocupațiunea locuitorilor: dezvoltarea agriculturii, a industriei și a comerțului. Istoria orașelor române. — Cultura claselor sociale în diferite timpuri. Biserica, confesiunile, clerul, mănăstirile și rostul lor cultural. Învățământul public, școlile. Influențele străine asupra culturii românești. Timpurile favorabile și de umilire națională. Înșirarea domnitorilor buni și a celor slabi. Popoarele, cari au primejduit neatâr-narea Românilor. Privire sumară asupra tuturor războaielor de apărare și cucerire. Schimbările principale în teritoriul Țării românești. Legăturile politice și economice cu statele

streine. Relațiunile de prietenie sau dușmănie între Țara-Românească și Moldova.

Privire sumară asupra istoriei Românilor din Ungaria veche, Bucovina, Basarabia și Balcani. Ideile, de cari s'au condus Românii în diferite timpuri. Rolul principatelor în istoria universală. Izvoarele originale ale istoriei Românilor pentru fiecare epocă. Privire asupra istoriografiei la Români.

Orarul școlilor secundare.

Obiectele	Licenț								Școala reală							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Religia — — — — —	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Limba română — — —	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3
„ latină — — — —	—	4	3	3	3	3	3	3	—	*	2	*2	*2	*2	*2	*2
„ elenă — — — — —	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ franceză — — — —	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
„ germană 1) — — —	—	—	3	3	2	2	2	2	—	—	3	3	3	2	2	2
„ engleză — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	*2	*2	*2	*2
Instrucțiunea civică — — — — —	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Drept const. și adm. 2) — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Economie politică — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Filozofie — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Istorie — — — — —	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3
Geografie — — — — —	3	2	2	2	2	—	—	—	3	3	2	2	2	—	—	—
Matematică — — — — —	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	3
Științele naturale — — — — —	2	2	—	—	3	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
Chimie — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—
Fizică — — — — —	—	—	3	—	—	3	3	3	—	—	3	—	—	3	3	3
Igienă — — — — —	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1
Muzica vocală — — — — —	2	1	1	1	1	1	1	*1	1	1	1	1	1	1	1	1
Desenul artistic — — — — —	2	2	2	2	2	2	*1	*1	2	2	2	2	2	2	2	2
Desenul liniar — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	2	2	2
Caligrafia — — — — —	2	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Gimnastică — — — — —	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1

Totalul orelor oblig. — 28 28 29 30 30 30 30 32 28 28 29 31 30 31 30 32

• Obiectele facultative

Limba maghiară — — — — —	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—	—	2	2	2
Stenografia — — — — —	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
Contabilitatea — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Muzica instrum. — — — — —	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lucrul manual — — — — —	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Exer. și esp. st. nat. chimie — — — — —	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—
„ Fizică — — — — —	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—

NOTĂ. Obiectele însemnate cu * sunt facultative.

- 1) În locul limbii germane în licee se poate învăța limba engleză.
- 2) Pentru a evita supraîncărcarea orarului, Dreptul const. și adm. se poate combina cu Economia politică, având ambele 1 singură oră pe săptămână. Una se va preda în semestrul I, iar a doua în al II-lea.

III.

1. Ridicarea în vârful picioarelor și pitire, mâinile în șolduri și desfacerea picioarelor în laturi.

2. Îndoirea trunchiului înapoi, mâinile la umeri și desfacerea picioarelor înainte și îndărăpt. În cursul îndoirii trunchiului întinderea brațelor în sus cu respirație.

3. Aplecarea înceată a trunchiului înainte, mâinile la umeri, cu respirație.

4. Ridicarea brațelor în laturi cu inspirație, aducerea brațelor la loc cu respirație.

5. Salut.

Închiere.

La alcătuirea Programei analitice prezente, am avut în vedere pretutindeni Programa și instrucțiunile, date la 1908 pentru școlile secundare din România veche. Pe acestea le-am coordonat cu programa, pe care o urmau până acum liceele românești din Ardeal. Ea e menită să îndrume instrucțiunea în școlile noastre în timpul de tranziție, până se va face unificarea învățământului secundar în toate ținuturile României întregite.

Programa fixează limitele maximale ale fiecărei materii, cari nu e permis să le treacă nicio școală. Însă în cadrele date, se lasă o largă libertate pe seama conferențelor profesionale, cari întrunite la începutul fiecărui semestru în mici parlamente pedagogice, vor stabili după o chibzuală conștiințioasă, cât material intelectual pot oferi școlărilor, între împrejurările excepționale de astăzi și vor avea grijă să încunjoare orice surmenare de prișos a elevilor.

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased from 10.5 million to 13.5 million, and the number of people aged 75 and over has increased from 4.5 million to 6.5 million (Office for National Statistics 2000).

There is a growing awareness of the need to address the needs of older people, and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people. The Department of Health (2000) has published a strategy for older people, which sets out the government's commitment to older people and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people.

The strategy for older people (Department of Health 2000) sets out the government's commitment to older people and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people. The strategy is based on the following principles:

- Older people should be able to live independently and actively in their own homes.
- Older people should be able to access the health care services they need.
- Older people should be able to participate in the decisions that affect their lives.
- Older people should be able to live in a safe and secure environment.

The strategy for older people (Department of Health 2000) sets out the government's commitment to older people and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people. The strategy is based on the following principles:

- Older people should be able to live independently and actively in their own homes.
- Older people should be able to access the health care services they need.
- Older people should be able to participate in the decisions that affect their lives.
- Older people should be able to live in a safe and secure environment.

The strategy for older people (Department of Health 2000) sets out the government's commitment to older people and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people. The strategy is based on the following principles:

- Older people should be able to live independently and actively in their own homes.
- Older people should be able to access the health care services they need.
- Older people should be able to participate in the decisions that affect their lives.
- Older people should be able to live in a safe and secure environment.

